

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

Akıl ve İman

Genel olarak Müslümanlardan, özel olarak da gençlerden şuna benzer birçok soru işitiyoruz: Bu kainatta var olan her şeyin, onu var eden bir yaratıcısının olması gerekir ki o da Allah Subhanehu'dur; peki Allah'ı yaratan kimdir?

Onların iddialarıyla ilgili bu akli soruya cevap vermek için öncelikle akli (düşünce) süreci tanımlamamız gerekmektedir: Düşünce (akıl veya idrak), hissedilen vakıanın (olgu, eşya veya objenin), duyu organları ve sabık (ön) bilgiler vasıtasıyla beyne iletilmesi ve sağlıklı bir beynin bu ön bilgilerle vakıa arasında bağlantı kurması ve vakıa hakkında bir yargıya varmasıdır. (Şeyh Takiyyuddîn en-Nebhani'nin Tefekkür Kitabından uyarlanmıştır).

Bu da bize, akıl sürecinin dört temel unsurunun olduğunu göstermektedir (vakıa, hisler, ön bilgiler ve beyin). Bu unsurlardan her birini bir örnekle kanıtlayalım:

1- Şimdi evdeki odamda bulunan bir kitabın bahsettiği bir konu hakkında sorsam, akli olan biri kitabı görmediğinden dolayı cevap veremeyecektir; dolayısıyla burada düşünme yoktur.

Duyulara gelince; kör bir insana kitabın rengini sormanın hiçbir mantığı yoktur, zira görme duyusu olmadığından dolayı (onun rengini) bilemeyecektir.

3- Ön (sabık) bilgilere gelince; birisi size okumanız için İspanyolca bir kitap getirirse, İspanyolca bilmediğinizden dolayı onu okuyamayacaksınız; bu da düşünme sürecinde ön bilgilerin önemini kanıtlamaktadır.

Bu örnekler bize, aklın, (vakıa, duyular, ön bilgiler, beyin) gibi unsurlardan birisi olmadığında, düşünmenin imkânsız olduğunu ortaya çıkarmaktadır. Yukarıdaki tanım bize, insan aklının sınırlı olduğunu göstermektedir; çünkü aklın tüm unsurları sınırlıdır; dolayısıyla aklın, kainat, insan ve hayat gibi gerçeklikle sınırlı olduğunu görüyoruz. Allah Subhanehu ve Teala'ya gelince; O'nun zâtı, kainat, insan ve hayatın ötesindedir; bu yüzden sadece akıyla Allah Subhanehu ve Teala (zâtı) hakkında düşünmeye çalışan bir kimse, akıllı biri olarak hareket etmiş olmaz. Nitekim Allah Subhanehu ve Teala akli bize, Allah'ın ayetlerini tedebbür etmemiz için vermiştir; bu ise Allah Subhanehu ve Teala'nın şu kavlinde açıkça görülmektedir: **إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ آيَاتٍ لِأُولِي الْأَبْصَارِ** **“Göklerin ve yerin yaratılışında, gece ile gündüzün birbiri ardınca gelip gidişinde akıl sahipleri için gerçekten açık deliller vardır.”** [Al-i İmran 190] Tedebbür, düşünmenin en üst seviyesidir; düşünme ya yüzeysel olur; örneğin birinin, suyu ısıtırsan kaynar demesi gibi. Ya düşünme derin olur; örneğin birinin, üniversitelerde, okullarda ve benzeri yerlerde öğretildiği gibi su moleküllerinin enerji kazandıkça hızlarının artması nedeniyle suyun 100 santigrat derecede kaynadığını söylemesi gibi. Aydın düşünmeye (tedebbüre) gelince; madde ve onun etrafında olan şeyler hakkında düşünmektir; örneğin suyun bu belirli oranda (100 santigrat derecede) kaynaması, ya bu oran maddenin bir parçası olur ya da maddeye dayatılmış olur; maddenin bir parçası olmasına gelince, bu doğru değildir; çünkü suyun

kaynaması, suyun içinde bulunduğu atmosfer basıncıyla da bağlantılıdır; örneğin basıncın deniz seviyesindeki basıncın yarısı kadar olduğu dağın zirvesinde su ancak seksen beş santigrat derecede kaynamaya başlıyor. Dolayısıyla suyun kaynama derecesi, maddeye dayatılmıştır ve ona bunu dayatan biri olmalıdır ki bu da Allah Subhanehu ve Teala'dır. Yine kainat hakkında tedebbür ettiğimizde, kainatın hiç sapmadan bir nizam içinde hareket ettiğini görürüz; o halde bu nizam, kainattan bir parça değildir, bilakis ona dayatılmıştır; dolayısıyla ona bu nizamı dayatan biri olmalıdır ki o da Allah Subhanehu ve Teala'dır.

Yaratıcının fiilinin (yarattıklarının) eserinin idrak edilmesi kesin olup hiçbir akıl sahibi bunu inkâr edemez. Zira insan, gerek kendisini gerekse uzuvlarından herhangi birini yaratamadığı gibi hiçbir özelliğini de değiştiremez; dolayısıyla insan, acıkır, susuzluk hisseder, midesi yiyecekleri sindirir, karaciğeri toksinleri temizler ve insanın doğumundan itibaren her uzvu, kendi iradesi dışında görevini yerine getirir.

Bu ve bunun gibi birçok ayet, her ne kadar O'nun (yaratıcının) zatını idrak etmesek de kesin olarak yaratıcının varlığına delalet etmektedir. Yine bizler, görmediğimiz ve sadece etkisini idrak ettiğimiz halde yerçekiminin varlığına kesin olarak inanıyoruz... Kainatı düzene koyanın (müdebbir) varlığı, kesin bir husus olup O'nun zatının idrak edilmemesi, şek ve şüphe faktörlerinden değil imanı takviye edicilerden olması gerekir; çünkü O'nun varlığı kati olup O'nun (zatının) idrak edilmemesi, O'nun var olmadığı anlamına gelmez; çünkü O'nun varlığının delili kesindir. Aksine O'nun (zatının) idrak edilmemesi, insanın aciz ve sınırlı olduğunun delilidir.

Bu nedenle var olan her şeyin, bir yaratıcısı vardır, peki Allah'ı yaratan kimdir şeklindeki sözleri, batıl ve çelişkili bir sözdür; çünkü uluhiyetin ispat edilmesi, Allah'ın yaratıcı olmasını ve yaratılmış olmamasını gerektirir; çünkü şayet yaratılmış olsaydı, yaratıcı olamazdı; dolayısıyla Subhanehu ve Teala, onların söyledikleri şeylerden münezzehtir; son derece yücedir ve uludur.

Hizb-ut Tahrir Merkezi Medya Ofisi İçin Yazan

Abdurrahman Şakir - Mısır